

Grejen med
Kvinnor, fred
och säkerhet

Inledning	1
Vad är kvinnor, fred och säkerhet?	3
Krig och genus	4
Säkerhet för vem?	6
Nedrustning	8
FN-resolutionerna	10
Kvinnor, fred och säkerhet i siffror	12
Från ord till handling – att förverkliga agendan	14
Kvinnor, fred och säkerhet i länder med väpnad konflikt	16
Vad kan du göra?	18
Diksussionsfrågor	19

GREJEN MED KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

Andra upplagan. Tidigare "Grejen med resolution 1325" från 2014.
Publicerad av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF).

Publikationen har beviljats medel från FBA:s stöd till civilsamhället för fred och säkerhet. Folke Bernadotteakademien är myndigheten för fred, säkerhet och utveckling och ger bidrag för att öka kunskap, engagemang samt främja dialog och debatt om fredsfrämjande verksamhet, kvinnor, fred och säkerhet, nedrustning och ickespridning samt unga, fred och säkerhet.

Stockholm 2020

Uppdaterad av: Gabriella Irsten

Ansvarig utgivare: Malin Nilsson

Layout: Pernilla Lundmark

INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET FÖR FRED OCH FRIHET är en feministisk fredsorganisation vars syfte är att sammanföra personer som enas i sin beslutsamhet att studera, informera om och avskaffa de grundläggande orsakerna till väpnade konflikter och legitimeringen av krig. Fokus ligger på konfliktförebyggande arbete, FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet samt nedrustning genom politisk påverkan och opinionsbildning på lokal, nationell och internationell nivå.

IKFF finns i 50 länder runt om i världen och det internationella programmet *PeaceWomen* arbetar med agendan för kvinnor, fred och säkerhet direkt gentemot FN. IKFF Sverige sitter i regeringens arbetsgrupp för resolution 1325.

Swish: 1234760674

Bankgiro: 5491-7166

Märk inbetalningen med gåva.

Bli medlem!

www.ikff.se

Facebook: IKFFSweden

Instagram: @ikff_sverige

Twitter: @ikff_sverige

Inledning

ÅR 2020 skulle vara ett globalt jubileumsår för jämställdheten. Pekingplattformen fyllde 25 år och resolution 1325 firade två decennier. Men istället pågår en stor backlash för kvinnors rättigheter och global säkerhet. Den globala upprustning som pågår bidrar till ökad spänning och ökade militära utgifter. De anti-feministiska rörelserna, som ofta även inkluderar nationalistisk, rasistisk och HBTQI-fientlig politik, växer sig allt starkare och blir mer organiserade. Detta har i sin tur bidragit till ett krympande demokratiskt utrymme och ökad hotbild mot civilsamhället, till exempel mot kvinnorrättsaktivister.

Coronapandemin har synliggjort bristerna i globala och nationella strukturer och system, där kvinnor drabbas särskilt hårt. Pandemin har synliggjort vikten av att skapa mänsklig säkerhet och att arbeta förebyggande. Ett progressivt förverkligande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet är mer kritiskt än någonsin.

»Only if women play a full and equal part can we build the foundations for enduring peace, development, good governance, human rights, and justice«

Kofi Annan, FN:s tidigare generalsekreterare

Vad är kvinnor, fred & säkerhet?

FN:S SÄKERHETSÅRÅDS agenda för kvinnor, fred och säkerhet (the Women, Peace and Security agenda) handlar i grund och botten om att förebygga och stoppa krig samt bygga hållbar fred. *Pekingplattformen*, som antogs vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking år 1995, är utgångspunkten för resolution 1325 som lade grunden för agendan. Plattformen innehåller tolv fokusområden. Område E handlar om ”kvinnor och konflikt”. Där står det bland annat att världens stater bör nedrusta och istället använda resurserna för kvinnors rättigheter och global utveckling. Efter påtryckningar från den globala kvinnorättsrörelsen, inklusive IKFF, antog FN:s säkerhetsråd år 2000 resolution 1325.

Resolutionen var den första i säkerhetsrådet som slog fast att kvinnors deltagande i beslutsfattande, fredsprocesser och konfliktförebyggande arbete är avgörande för att uppnå hållbar fred. Sedan dess har flera resolutioner antagits på området. Det är

dess resolutioner som tillsammans utgör den så kallade agendan för kvinnor, fred och säkerhet (härefter *agendan*). Centralt i agendan är att FN och medlemsstaterna är skyldiga att arbeta för att öka kvinnors politiska deltagande, skydd av kvinnor i väpnade konflikter samt förebygga väpnade konflikter. Resolutionerna brukar sägas vila på ”tre P:n”: *Participation, Protection* och *Prevention*, alltså deltagande, skydd och förebyggande. Stöd och återhämtning efter väpnad konflikt är också delar i agendan.

Agendan innebär ett nytt sätt att se på konflikt, säkerhet och fred. Den öppnar upp för frågor som: Vems säkerhet prioriteras vid militära lösningar på konflikter? Upplever män och kvinnor konflikt olika och i så fall varför? Hur skapas hållbar fred?

Krig och genus

HISTORISKT HAR SÄKERHETSPOLITIK utgått ifrån *nationell säkerhet*, tanken om att skydda nationens gränser med militära medel från en utomstående fiende. Militären och det militära perspektivet på konfliktlösning har dominerat och gör så än idag. Militär säkerhet är byggd utifrån patriarkala idéer om våld, kontroll och dominans. Det är själva syftet bakom det militära försvaret, att med våld kontrollera ett territorium. Det är starkt kopplat till idéer om vad som är ”manligt” och det är oftast män med en militär syn på säkerhet som sätter agendan, får uttala sig i säkerhetspolitiska frågor och ses som ”experter”.

Många kvinnor saknar formell makt att påverka säkerhets- och försvarspolitik. Kvinnor har sällan haft samma tillgång till den officiella makten som män, och civilsamhället har, förutom att vara en central kraft som möjliggör demokrati, därför erbjudit en arena att organisera sig och utöva sina politiska rättigheter. På grund av det militära perspektivets starka dominans utesluts ofta kvinnor och de som har en annan syn på säkerhet. Deras erfarenheter och perspektiv får inte utrymme, de ses som naiva eller irrelevanta. Frågor som syftar till att bredda synen på vad säkerhet innebär och hur vi bygger denna säkerhet blir ofta ignorerade. Vi fastnar därmed i ett våldshjul och agerar försent, med militära medel, istället för att lägga fokus och resurser på att förebygga väpnade konflikter.

En konsekvens av att kvinnor inte har samma makt och inflytande är att sådant som hotar kvinnors säkerhet, som exempelvis våld och brist på mödravård, men även andra icke-militära hot så som klimatförändringar, bristande sjukvård eller pandemier inte ses som säkerhetshot. De prioriteras därmed inte lika högt hos den politiska makten eller i resursfördelning. Enorma summor läggs på militära medel samtidigt som siffror visar på att en gravid kvinna eller ett nyfött barn dör var elfte sekund på grund av brist på vård.¹

Under 1990-talet började flera stater i FN tala om *mänsklig säkerhet* som ett alternativ till nationell säkerhet. Hot mot mänsklig säkerhet är just sådant som till exempel hunger, sjukdomar och mäns våld mot kvinnor. Hot mot mänsklig säkerhet kan inte lösas med militära medel. Istället bidrar de militära utgifterna till att upprätthålla hot mot människor då krigsmateriel prioriteras framför exempelvis sjukvård. Militär upprustning leder också till ökade spänningar vilket i sig ökar osäkerheten.

Kravet på att kvinnor måste delta inom freds- och säkerhetspolitiska frågor handlar både om kvinnors demokratiska rätt att delta, om representation, samt om det faktum att kvinnor kan bära på andra erfarenheter och kunskaper vad gäller säkerhet, fred och konflikt. Viktigt att komma ihåg är att kvinnor inte är en homogen grupp utan har olika mycket makt, olika intressen och perspektiv.

SÄKERHET FÖR VEM?

KVINNOR OCH MÄN påverkas olika i väpnade konflikter. Innan väpnade konflikter bryter ut ökar ofta våldet i samhället, i hemmen och på gatorna. Samtidigt blir könsrollerna snävare, de förstärks och cementeras vilket bidrar till ökat våld mot bland andra kvinnor och HBTQI-personer. Detta våld, inte minst det sexualiserade våldet, leder sällan till några straff, inte heller efter att konflikten är över. Ofta ges amnesti till förövare som begått brott som främst drabbat kvinnor. Kvinnor riskerar samtidigt att bli utstötta från sina samhällen samt tvingas leva sida vid sida med sina förövare. Om ett aktivt arbete inte görs sitter detta våld kvar i samhällen långt efter att fredsavtal är slutna, det skapas en ond våldscykel.

I väpnad konflikt är det sexuella våldet ofta utbreddt och normaliserat och utövas därmed inte bara av stridande parter utan

”Män behandlas traditionellt som nyckelaktörer i krig, fred och återuppbyggnad”

även i hemmet och av de som har i uppgift att skydda civila, så som biståndsarbetare och fredsbevarande soldater. Personer som utsätts blir än mer exploaterade när samhällsstrukturer som vanligtvis finns inte längre existerar.²

Män behandlas traditionellt som nyckelaktörer i krig, fred och återuppbyggnad, eftersom de sitter på makten över besluten, samt står för den största andelen stridande och skadade. Män deltar oftare som soldater vilket leder till att kvinnor tvingas ta ännu mer ansvar för familj, hushåll och samhälle. Men kvinnors roller i väpnade

konflikter och krig är många. De kan vara soldater, aktivister och lokala fredsmäklare. Trots att kvinnor berörs på alla möjliga sätt, före, under och efter en väpnad konflikt, har kvinnors olika roller ofta ignorerats.

”Föreställningen om att män kan eller ska skydda kvinnor bidrar till att upprätthålla våldet.”

Kvinnor utesluts från rätten att delta politiskt i arbetet för att förebygga väpnade konflikter samt från arbetet med att bygga upp samhället efteråt. I officiella freds-förhandlingar är det nästan uteslutande män som deltar, och då oftast de män som deltagit i konflikten, alltså inte de som kämpat för fred. Detta innebär dels att kvinnor inte kan använda sina politiska rättigheter, dels att kvinnors rättigheter samt erfarenheter sällan finns på dagordningen. Det kan handla om en ny konstitution eller hur mark ska fördelas, men också att konsekvenserna av det sexuella våldet förblir outtalade, vilket skapar en tystnadskultur och en straffrihet som förs in i fredstid.

Det borde vara en självklarhet att hela befolkningen representeras i freds- och försoningsarbetet. Om lösningar bara är till för de som hållit i vapnen kan inte hållbar fred byggas.

KVINNOR UTSÄTTS för oproportionerligt mycket våld under krig, inte minst sexualiserat våld. Trots att kvinnor och flickor utsätts i högre grad av sexualiserat våld så utsätts även män och pojkar. Vi vet

också att HBTQI-personer i hög grad är utsatta för detta slags våld.³ Våldtäkter kan användas som en krigsstrategi av militärer och väpnade grupper för att splittra samhällen, fördriva människor och visa makt. Idéer om maskulinitet och femininitet är grundläggande för logiken bakom. Våldtäkter och våld mot kvinnor hänger ihop med idéer om att män ska "erövra fiendens kvinnor". Det handlar alltså i stor utsträckning om att förnedra männen i fiendegruppen, att visa deras oförmåga att skydda "sina" kvinnor.

FÖR ATT BRYTA denna våldscirkel måste vår syn på kön och makt förändras. Föreställningen om att män kan eller ska skydda kvinnor bidrar till att upprätthålla våldet. Den idén gör strategin att förnedra fiendemännen genom våld mot kvinnor möjlig. Det är samma retorik som ofta används som argument för att rusta upp, där militära angrepp från en annan nation liknas vid våldtäkt, att bli penetrerad, att förnedras. Krig och väpnade konflikter kan aldrig göras säkra. Det enda sättet att öka kvinnors säkerhet är att förebygga konflikter genom att adressera grundorsakerna, utmana patriarkala strukturer och arbeta för jämställdhet. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet utmanar och ifrågasätter just dessa patriarkala strukturer och maskulinitetsnormer som en del i att adressera grundorsakerna till väpnade konflikter och krig.

Nedrustning

DET ÄR UPPEBART att vapen inte kan lösa de säkerhetshot som människor står inför idag, såsom miljöförstöring, naturkatastrofer, pandemier, våld, fattigdom och ojämlikhet. Trots detta spenderade världens stater 1917 miljarder US dollar på militära medel år 2019, vilket är den högsta nivån sedan 1988.⁴ 2017, när samma siffra låg på 1747 miljarder US dollar, utgjorde det 80 procent av vad världen behövde för humanitärt bistånd och motsvarade 5 000 år av UN Womens, FN:s organ för kvinnors rättigheter, årliga omkostnader. Att utrota extrem fattigdom eller hungersnöd skulle kosta 13 procent av 2017 års militära utgifter.⁵ Det är enorma resurser som kunde ha använts för att främja mänsklig säkerhet, bekämpa fattigdom och förebygga konflikter.

Vapen och militära medel innebär också ett direkt hot mot människors säkerhet. De underblåser väpnade konflikter och fungerar som en så kallad "violence multiplier". De möjliggör våld och ökar den ojämna maktrelationen som redan ofta existerar mellan olika människor och grupper.

"En man med en machete kan våldta en kvinna. Två män varav en har ett maskingevär, kan våldta en hel by."

Annie Matundu-Mbambi, IKFF DR Kongo

Eftersom det är främst män som äger och använder vapen, utgör vapen ett oproportionerligt hot mot kvinnors säkerhet. Vapenhot möjliggör våld, till exempel våldtäkt. När en man har ett vapen ökar den redan ojämna maktrelationen. Vapen är kopplade till värden som makt, styrka och kontroll – vilka i sin tur kopplas till föreställningar om maskulinitet. Kvinnorättsaktivister är extra utsatta för hot och våld då de utmanar rådande maktstrukturer både genom att ifrågasätta de grupper som har makt men även genom att som kvinna gå utanför sin traditionella roll. Vapen är därmed också ett hot mot kvinnors politiska deltagande och aktivism. Det är därför centralt att reglera och minska världens vapenflöden.

2013 förhandlade FN:s stater fram världens första internationella avtal som reglerar den internationella vapenhandeln (*Arms Trade Treaty, ATT*). IKFF arbetade framgångsrikt för att avtalet skulle inkludera regler som kan stoppa att vapen säljs till länder där det finns en stor risk att vapen används för att underlätta olika typer av genusrelaterat våld.

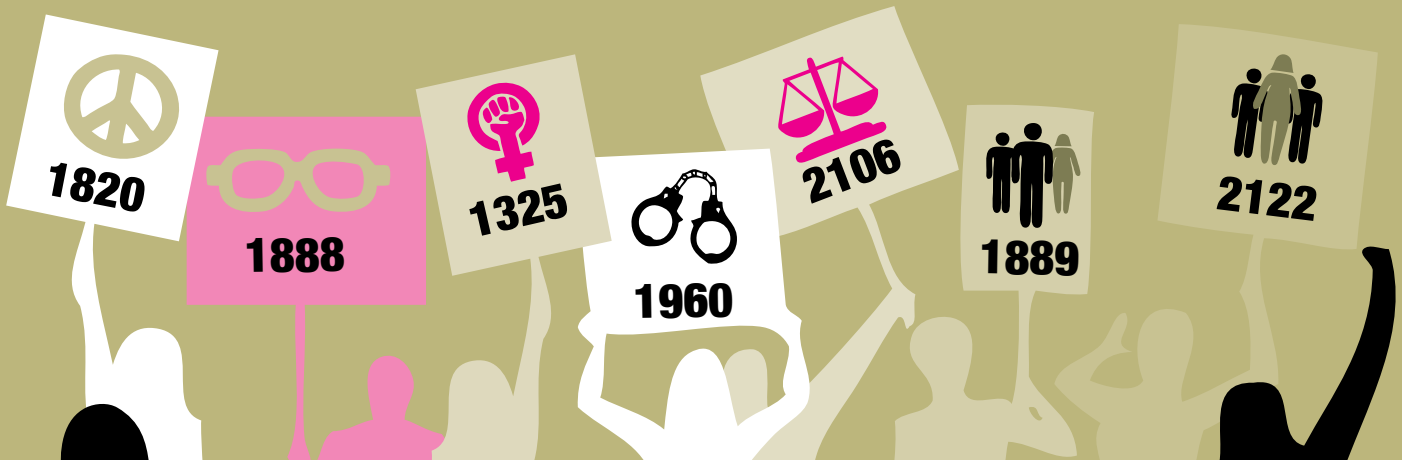

RESOLUTION 1325

Resolution 1325 antogs år 2000. Det är den första av FN:s säkerhetsrådsresolutioner som slår fast att kvinnors deltagande och beslutsfattande i fredsprocesser och konfliktförebyggande arbete är avgörande för att uppnå hållbar fred. Den betonar att kvinnor ska ses som aktörer, vilket vid tidpunkten var banbrytande i säkerhetsrådet. Den understryker också vikten av att ha ett genusperspektiv i arbetet med fred och konflikt. Resolution 1325 uppmärksammar även att kvinnor drabbas oproporionerligt i väpnade konflikter och vikten av skydd för kvinnor i konfliktsituationer. Resolutionen brukar sägas vila på "tre P:n": Participation, Protection and Prevention, alltså deltagande, skydd och förebyggande.

RESOLUTION 1820, 1888, 1960, 2106 OCH 2467

Resolutionerna 1820, 1888, 1960 och 2106 behandlar skyddsaspekten av 1325. De handlar speciellt om det sexualiserade våldet kvinnor utsätts för under väpnade konflikter och betonar att kvinnor ofta är direkta måltavlor. Resolution 1820 slår fast att våldtäkt och annat sexualiserat våld kan utgöra krigsbrott eller brott mot mänskligheten. Resolution 1888 instiftade FN:s särskilda representant i fråga som rör sexualiserat våld i krig och väpnad konflikt. Resolution 1960 innehåller konkreta åtgärder som syftar till att komma åt straffrihet för förövare, så som sanktioner och namngivande. Resolution 2106 refererar till internationella brottmålsdomstolen (ICC) som mekanism för att åtala sexualiserat våld som krigsbrott och brott mot mänskligheten samt hänvisar till FN:s vapenhandelsavtal (ATT) som har bestämmelser om att stoppa väpnat genusrelaterat våld. Att synliggöra kopplingen mellan vapenhandel och kvinnors säkerhet var ett viktigt steg i rätt riktning. Resolution 2106 lyfter även att kvinnors politiska, social och ekonomisk makt måste öka för att våld ska kunna förbyggas. Resolution 2467 skärper stridande parter ansvar för att förhindra sexualiserat våld. Resolutionen framhåller att mödrar som fött barn som ett resultat av sexualiserat våld har rätt till hjälp, och att även pojkar och män som utsatts ska ha tillgång till stöd. Ursprungligen nämndes kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR) men detta togs bort efter att USA hotat med att använda sitt veto. Kina och Ryssland avstod från att rösta på grund av språket om civilsamhället och kvinnorrättsförsvare.

FN-RESOLUTIONERNA

RESOLUTION 1889 OCH 2122

Resolution 1889 och 2122 fokuserar på deltagande och kvinnligt ledarskap och understryker att det behövs redskap för att stärka kvinnors deltagande under alla konfliktfaser. Resolution 1889 uppmuntrar särskilt till att civilsamhället och kvinnorättsorganisationer ska delta i arbetet för att möta kvinnors och flickors behov efter en väpnad konflikt. Resolution 2122 belyser kvinnors ledarskap, till skillnad från tidigare resolutioner som endast lyft vikten av deltagande, samt hänvisar till FN:s vapenhandelsavtal (ATT).

RESOLUTION 2242 OCH 2493

Resolution 2242 och 2493 hanterar genomförandet av kvinnor, fred och säkerhetsagendan och instiftar verktyg och metoder för en bättre och robustare implementering, inklusive finansiering och institutionella reformer. Resolution 2242 betonar särskilt civilsamhället, efterlyser ökade medel för genusmedveten utbildning, analys och program och att integrera agendan i alla särskilda landsatser. Därtill fokuserar den på ökad integrering av agendan för att motverka våldsam extremism. Resolution 2493 uppmanar till att utveckla kontextspecifika tillvägagångssätt för kvinnors deltagande i FN-stödda fredsprocesser, och uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla rätt stöd i rätt tid för kvinnors deltagande.

KVNNOR, FRED OCH SÄKERHET I SIFFROR

- Mellan 1992 och 2019 var endast 16% av förhandlarna, 6% av medlarna och 6% av avtalsundertecknarna i fredsförhandlingar kvinnor.⁶
- Andelen fredsavtal med fokus på jämställdhet har ökat från 14% till 22%, 1995–2019.⁷
- Inom FN:s fredsinsatser har andelen kvinnor ökat från 3% till 5% för militärer och från 10% till 15% för poliser mellan 2015–2020.⁸
- Representationen av kvinnor i nationella parlament har ökat från 1%, till 25%, 2000–2020. I länder med väpnad konflikt ligger det på 19% för kvinnor.⁹
- Det totala bilaterala biståndet till jämställdhet i sköra kontexter har ökat, men biståndet till kvinnoorganisationer har stagnerat och utgör bara 0.2% av det totala bilaterala biståndet.¹⁰
- 85 länder, 44% av FN:s medlemsstater, har tagit fram en nationell handlingsplan för agendan. Endast 24% har en tillhörande budget.¹¹
- År 2019 ökade de globala militära utgifterna till totalt 1917 miljarder US dollar. Detta utgör den största årliga ökningen på ett decennium. Endast 30% av de nationella handlingsplanerna inkluderar nedrustning som ett fokusområde.¹²
- Av de 15 största ländernas samlade militära utgifter står USA för ungefär 38%.¹³ Världsbanken har räknat ut att den del USA spenderar på militär forskning och utveckling skulle räcka till att finansiera fem års jämställdhetsarbete i världens låginkomstländer.¹⁴
- År 2019 ökade Sveriges vapenexport med 40% jämfört med föregående år. En tredjedel (29%), av exporten gick till icke-demokratiska länder.¹⁵

**”Resolution 1325 hand-
lar inte om att göra krig
jämställt – den handlar
om att förebygga krig.”**

IKFF

Från ord till handling

– ATT FÖRVERKLIGA AGENDAN

AGENDAN FÖR kvinnor, fred och säkerhet är bindande för alla FN:s medlemsstater och organ. De innebär att de är skyldiga att arbeta för att förverkliga det som står på papperet. Trots detta finns det få sätt att mäta vad som görs och utkräva ansvar. Mycket arbete återstår.

Ett steg är att stater ska ta fram nationella handlingsplaner för hur de ska implementera, utvärdera och följa upp resolutionerna. Men många länder saknar fortfarande handlingsplaner och i de länder som har planer saknas ofta tillräckligt med resurser och politisk vilja. Civilsamhället är en central aktör för att öka pressen på regeringar, bistå med expertis och utkräva ansvar.

UTMANINGAR

Resolution 1325 handlar inte om att göra krig jämställda eller säkrare för kvinnor, utan syftar till ett systemskifte. Resolutionen är en fredsresolution som handlar om att världen behöver ett jämställt konfliktförebyggande arbete för hållbar fred och säkerhet.

Mycket av arbetet och flera av de resolutioner som tillkommit har handlat

om skyddet av kvinnor i väpnad konflikt. Skydd har hamnat i fokus på bekostnad av att öka kvinnors makt genom deltagande och konfliktförebyggande arbete. Det innebär att kvinnor ses som enbart offer och blir osynliggjorda som aktörer för förändring. Våldet mot kvinnor måste stoppas, men det får inte ske på bekostnad av att kvinnor erkänns och respekteras som aktörer. Det bästa sättet att skydda kvinnor från konfliktrelaterat våld är att förebygga väpnade konflikter och öka kvinnors makt, att arbeta för att skydd inte ska behövas.

När kvinnors deltagande och makt har diskuterats inom agendan har det ofta kommit att handla om att öka kvinnors deltagande inom polisen och militären. Detta har osynliggjort kvinnors civila politiska fredsarbete och har bidragit till att agendan använts som ett politiskt redskap för att legitimera en ökad militarisering. Kvinnorättsorganisationer och experter världen över har kritiserat detta. Kritiken lyftes även i den globala studie som gjordes 2015 då resolution 1325 fyllde 15 år.¹⁶ Jämställdhet uppnås inte genom att lägga till kvinnor i rådande strukturer. Strukturer, värderingar och normer måste ifrågasättas och aktivt förändras.

Fred och mänsklig säkerhet är inte möjligt om enorma resurser satsas på militär och vapen samtidigt som freds- och konfliktförebyggande arbete prioriteras bort. Det bidrar inte till kvinnors säkerhet, jämställdhet eller fred. Grundorsakerna till väpnade konflikter måste lösas.

SVERIGES ARBETE

År 2006 blev Sverige ett av de första länderna att anta en handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet. Sedan dess har Sverige uppdaterat och förnyat sin handlingsplan flera gånger. Tidigare handlingsplaner saknade ett konfliktförebyggande perspektiv och brast i mekanismer för uppföljning och utvärdering. Det saknades även resurser och trots att viss samverkan fanns med civilsamhället saknades rutiner för inkludering. Regeringen lade stor vikt vid kvantitativa jämställdhetsreformer inom myndigheter som Försvarsmakten och Polisen, medan civilsamhällets aktörer som IKFF pekade på att arbetet krävde ett mycket bredare grepp än så.

Genom en utveckling av handlingsplanen har nu fler myndigheter inkluderats, kapaciteten har ökat och ansvar och ägandeskap har blivit tydligare. Men fortfarande finns brister vad gäller exempelvis ansvarsutkrävande för olika departement.

Ansvar för handlingsplanen är delat och ligger officiellt gemensamt på Utrikes-, Försvars- och Justitiedepartementet, med UD som koordinator. Bristande politiskt ägandeskap från de andra två departementen har resulterat i en svagare vägledning till myndigheterna under dessa.

Handlingsplanen har ökat sitt fokus på vikten av civilsamhällets deltagande,

framförallt kvinnorättsorganisationer, behovet av finansiering och fler insatser för att förebygga väpnad konflikt samt inkluderar nu även nedrustning. I praktiken lyfts dock endast nedrustning i relation till internationella forum och förankras inte i Sveriges egna politik för nedrustning, vapenkontroll eller säkerhet. Fokus ligger fortfarande till stor del på kvinnors deltagande i rådande strukturer och mindre på att använda agendan för att skapa mänsklig säkerhet och driva på nedrustning. Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd 2017-2018 betonades inte nedrustning och icke-spridning som centrala frågor för genomförandet agendan.

”Handlingsplanen har ökat sitt fokus på vikten av civilsamhällets deltagande”

Trots positiv utveckling så finns det fortsatt utrymme för förbättringar i Sveriges arbete. Ett område är att inkludera och sätta mål för inrikespolitiken och inte se agendan endast som ett utrikespolitiskt verktyg. Vidare behövs det göras specifika budgetsatsningar för genomförandet.¹⁷

Kvinnor, fred och säkerhet i länder med väpnad konflikt

AFGHANISTAN

"Afghanistans regering antog andra generationen av sin nationella handlingsplan för 1325 förra månaden, men kvinnors meningsfulla deltagande verkar fortfarande vara en dröm." Jamila Afghani, IKFF Afghanistan

Årtionden av pågående krig har allvarligt påverkat kvinnors fred, frihet och hälsa i Afghanistan. Siffrorna vad gäller genusrelaterat våld, våld i hemmet och tvångsäktenskap är bland de högsta i världen. För afghanska kvinnor föreligger också betydande hinder för utbildning.

IKFF Afghanistan grundades 2015 och arbetar med kvinnor, män och ungdomar för att främja kvinnors roll i det afghanska samhället genom kvinnors sociala, ekonomiska och politiska deltagande. De för fram konkreta rekommendationer för inkludering av kvinnor i det politiska och offentliga livet, valprocesser och fredsförhandlingar. Vidare samarbetar de med olika aktörer för att förebygga genusrelaterat våld och motverka patriarkala strukturer. Detta görs bland annat genom "Imams Initiative Training", där de utbildar imamer i att bli förespråkare för jämställdhet och kvinnors deltagande.

COLOMBIA

Colombia är ett land som i fem decennier plågats av inbördeskrig och våld. Ett fredsavtal undertecknades 2016, men många utmaningar kvarstår, inte minst vad gäller landrättigheter, konfliktförebyggande, kvinnors politiska deltagande samt försoning.

IKFF Colombia (LIMPAL) grundades 1997 och en stor del av deras arbete fokuserar på att öka kvinnors aktörskap i samhället och öka kvinnors kunskap om sina rättigheter. IKFF Colombia drev på för ett genusperspektiv i fredsavtalet och för att öka kvinnors deltagande i processen med resolution 1325 som verktyg. De följer nu hur avtalet efterlevs och driver bland annat projekt för att skapa dialog och försoning mellan kvinnliga före detta kombattanter och kvinnor som på andra sätt påverkats av konflikten, exempelvis genom tvångsflyttningar.

Genom nätverket ”Coalition 1325” driver de kravet att regeringen ska anta en nationell handlingsplan för resolution 1325.

DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO

I DR Kongo hindrar vapenspridning och militarisering kvinnors säkerhet, politiska deltagande och möjligheten till fred. De väpnade konflikterna i landet har pågått i decennier och är de dödligaste sedan andra världskriget. Konflikterna har trasat sönder landet och förhindrat fattigdomsbekämpning. Våldtäkt används som ett vapen och våldet har spridit sig bland civila.

IKFF DR Kongo var en drivande kraft i utformningen av landets handlingsplan för resolution 1325. Sektionens budskap är att våldet inte kommer att upphöra förrän kvinnor har makt att delta i fredsarbetet och landet når hållbar fred.

VAD KAN DU GÖRA?

Runt om i världen kämpar kvinnor dagligen för att säkra sina rättigheter och skapa fred. I krig och väpnad konflikt är det ännu svårare då samhällen bryts samman och riskerna blir större. Därför hittar de också nya sätt att organisera sig på när utrymmet krymper. Vad kan du göra för att bidra?

- **LÄR DIG MER!** Använd denna publikation och diskutera med vänner och bekanta. Diskussionsfrågor hittar du nedan.
- **ORGANISERA DIG!** Det är när vi organiserar oss som vi kan åstadkomma förändring. Gå med i IKFF! www.ikff.se
- **SKÄNK EN GÅVA!** Civilsamhället behöver ditt bidrag. Skänk en gåva och var med att förändra världen.

STÖD IKFF

Swish: 1234760674

Bankgiro: 5491-7166

Märk inbetalningen med gåva.

DISKUSSIONSFRÅGOR

1. Blunda och tänk på vad som får dig att känna dig trygg och säker. Vad är säkerhet för dig? Gör en runda och dela med er av era reflektioner för att sedan diskutera likheter och skillnader.
2. Vilka utmaningar och möjligheter finns det med en säkerhetspolitik som tar sin utgångspunkt i nationer respektive människor (nationell säkerhet vs mänsklig säkerhet)?
3. Om du fick bestämma, vad skulle du lägga världens militära utgifter på?
4. Hur påverkar synen på könsroller säkerhetspolitiken historiskt och idag?
5. Hur hänger föreställningar om manlighet ihop med traditionell säkerhetspolitik?
6. Hur kan vi förstå att de flesta kvinnor som har formell politisk makt över försvarspolitik bedriver en politik som bygger på en traditionellt patriarkal och militaristisk syn på fred och säkerhet?
7. Sveriges krigsmakt bedriver en intensiv kampanj för att locka fler kvinnor. Målet är att merparten av befäl ska vara kvinnor. Kan det förändra försvarspolitikens riktning mot ökad satsning på mänsklig säkerhet?
8. Vilka blir konsekvenserna när flickor och kvinnor utesluts från fredsprocesser? Spelar det någon roll vilka kvinnor som deltar?
9. Varför nämns flickor och kvinnor sällan i fredsavtal och processer, trots att de tillhör grupper som påverkas oproportionerligt av krig och konflikter?
10. Vilka konsekvenser får det när flickor och kvinnor ensidiga porträtteras som offer?
11. Hur kan vi arbeta på för att skydda kvinnor från konfliktrelaterat våld?
12. Varför är det centralt (utifrån ett feministiskt perspektiv) att reglera och minska världens vapeninnehav?
13. Hur kan vi använda agendan för kvinnor, fred och säkerhet i Sverige?
14. Utöver de exempel som ges, vad skulle du kunna göra för att främja att agendan för kvinnor, fred och säkerhet blir verklighet? Fundera på konkreta exempel.

KÄLLFÖRTECKNING

1. UNICEF, *Vi kämpar för barnet redan i mammas mage* (2019); <https://unicef.se/fakta/modravard>
2. <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sexuellt-vald/sexuellt-vald-i-krig-och-konflikt>
3. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ASP-Report-Health-of-male-and-LG-BT-survivors-April-2020-final.pdf>
4. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), *Trends in world military expenditure 2019* (2020); https://www.sipri.org/sites/default/files/2020-04/fs_2020_04_milex_0_0.pdf
5. UN Office for Disarmament Affairs, *The world is over-armed and peace is underfunded* (2019); <https://www.un.org/disarmament/over-armed/>
6. FN:s generalsekreterares rapporter om kvinna och fred och säkerhet (2020); <https://undocs.org/en/S/2020/946>, sid. 3
7. Ibid
8. Ibid
9. Ibid
10. Ibid, sid. 4
11. Ibid, sid. 3
12. Ibid, sid. 4
13. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), *Trends in world military expenditure 2019* (2020); https://www.sipri.org/sites/default/files/2020-04/fs_2020_04_milex_0_0.pdf
14. Women's International League for Peace and Freedom (WILPF); *You get what you pay for*; <http://www.peacewomen.org/assets/file/Themes/yougetwhatyoupayfor.pdf>
15. Svenska Freds- & Skiljedomsföreningen, *Snabb fakta om Vapenexporten* (2020); <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/vapenexport/snabba-fakta-om-vapenexport/>
16. UN Women, *A Global Study on the implementation of UN Security council resolution 1325* (2015); <https://wps.unwomen.org>
17. Under 2020 ska Sverige se över sin nationella handlingsplan som går ut 2020, de är oklart om översynen kommer leda till en uppdatering av nuvarande handlingsplan eller om den endast kommer förlängas.

IKFF

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF) är en feministisk fredsorganisation vars syfte är att sammanföra personer som enas i sin beslutsamhet att studera, informera om och avskaffa de grundläggande orsakerna till väpnade konflikter och legitimeringen av krig. Fokus ligger på konfliktförebyggande arbete, FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet samt nedrustning genom politisk påverkan och opinionsbildning på lokal, nationell och internationell nivå.